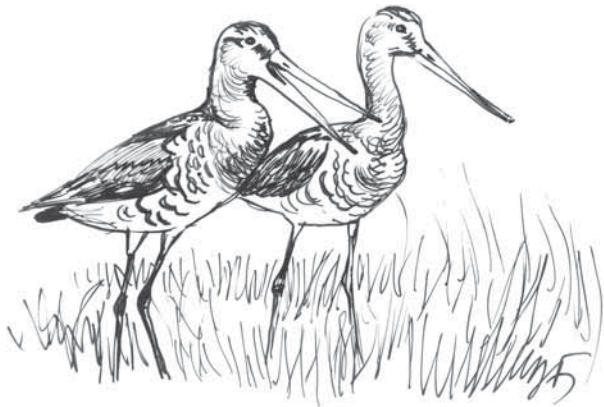

Stor kobbersneppe *Limosa limosa*

Black-tailed godwit

I Danmark yngler stor kobbersneppe især på strand-lenge og i marskområder i Vestjylland og ved Limfjorden samt spredt i den østlige del af landet. Den danske bestand er anslået til 600-800 ynglepar, og arten er opført på Den danske Rødliste (2004) som *næsten truet*.

Som ynglende er stor kobbersneppe udbredt fra Vesteuropa gennem Rusland til Stillehavet. Den største europæiske bestand findes i Holland, og artens hovedudbredelse ligger syd og øst for Danmark i Central- og Østeuropa. De europæiske fugle overvintrer især

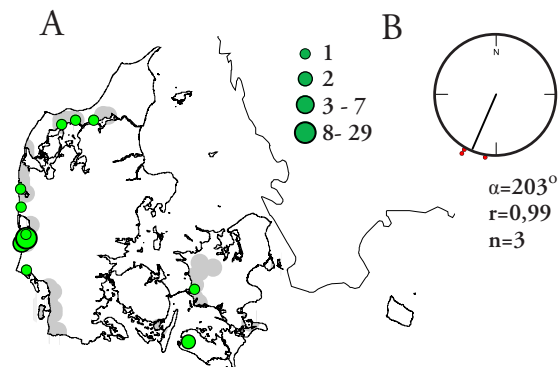

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

i Sahelzonen syd for Sahara, mens den vest- og syd-europæiske vinterbestand sandsynligvis domineres af islandske fugle (Cramp & Simmons 1983, Gilissen m.fl. 2002).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første store kobbersneppe ringmærket i 1910 med en ring fra H.C.C. Mortensen. I alt 1.315 fugle er ringmærket her i landet. Flest er mærket i 1930'erne, hvor der alene i 1936 blev mærket 139 store kobbersnepper, samt i sidste halvdel

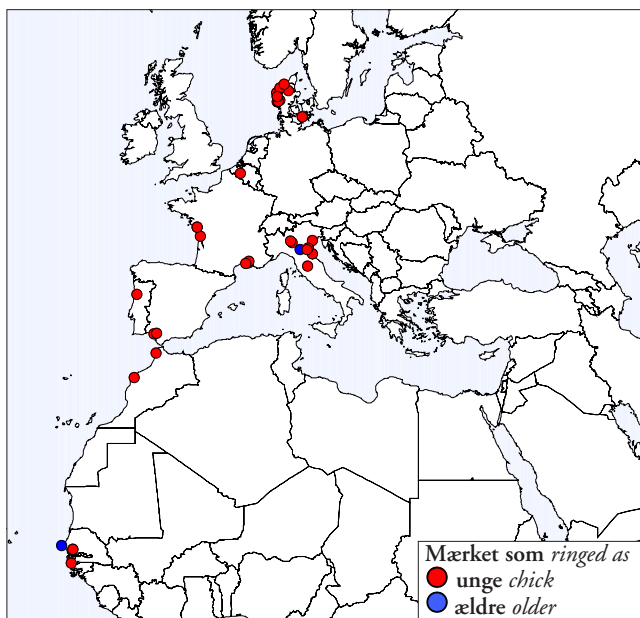

Fig. 1. Samtlige genfund af stor kobbersneppe ringmærket i Danmark (n=47). All recoveries of black-tailed godwit ringed in Denmark (n=47).

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 1.315

Genmeldinger *Recoveries*

Antal genmeldinger *No. of recoveries* 47
 -heraf uden for Danmark *Recovered abroad* 24 (51%)
 Antal fugle *No. of individuals* 47
 -heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 43 (91%)
 Genmeldingsandel *Proportion recovered* 3,6%
 Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark
Ringed abroad and recovered in Denmark 2

Ekstremer *Extremes*

Højeste alder *Oldest bird* 6 år 4 mdr.
 Længste afstand *Longest dist.* Senegal Senegal 5.395 km
 Nordligst *Northernmost* Danmark Denmark (56° 75'N)
 Sydligst *Southernmost* Senegal Senegal (12° 35'N)
 Østligst *Easternmost* Italien Italy (12° 20'E)
 Vestligst *Westernmost* Senegal Senegal (17° 27'W)

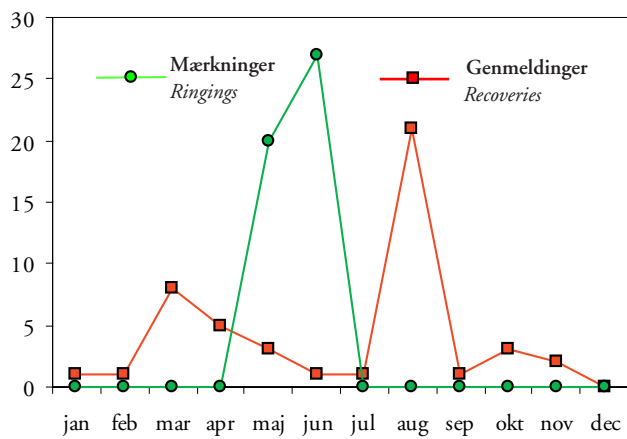

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af stor kobbersneppe. Month of ringing and recovery for recovered black-tailed godwit.

af 1950'erne (fig. 4). Af de mærkede fugle er kun 47 genfundet, hvoraf 43 er mærket som dununger. Størstedelen (81 %) af de genmeldte fugle stammer fra mærkninger udført på Tipperne i den sydlige del af Ringkøbing Fjord (fig. 2A), som siden 1920'erne har været en af de vigtigste ynglepladser for arten i Danmark (Thorup 1998). De genmeldte fugle er alle mærket i maj og juni (fig. 3), og materialet består således med stor sandsynlighed udelukkende af danske ynglefugle. I Danmark er desuden genfundet to store kobbersnepper, mærket i udlandet.

Træk og overvintring

De danske store kobbersnepper samles i flokke på vadeblader nær ynglepladserne, så snart ungerne er flyvefærdige i løbet af juni (Meltofte 1993). De dan-

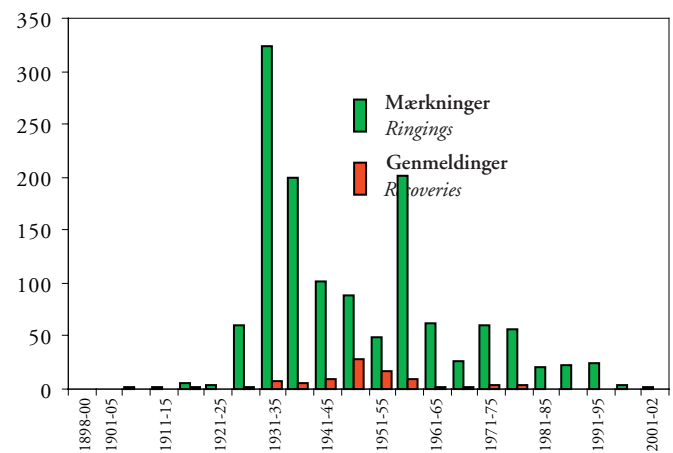

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for stor kobbersneppe ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of black-tailed godwit ringed in Denmark.

ske store kobbersnepper er trækfugle. Fuglene forlader landet i juli-august, og der er ikke genfundet ringmærkede store kobbersnepper i Danmark senere end 16. august.

Efterårstrækket for de voksne fugle forløber tilsyneladende hurtigt med kun korte ophold undervejs til vinterkvarteret. En voksen danskmærket fugl blev genfundet i Senegal 4. august 1975 samme år, som den blev mærket i Danmark. Fra Senegal er ligeledes genmeldt en toårig fugl 31. august 1973 (fig. 5A). Ringmærkning af store kobbersnepper i Holland har ligeledes vist, at de voksne fugle trækker direkte til Marokko og herfra videre til Senegal og Guinea-Bissau (Beintema & Drost 1986). Ungfuglene derimod tager formodentlig turen i etapper med korte ophold undervejs i de vesteuropæiske vådområder. En danskmær-

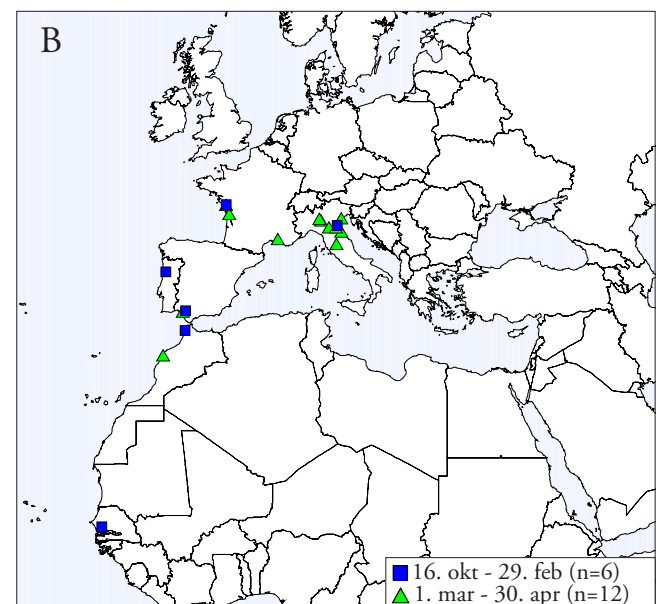
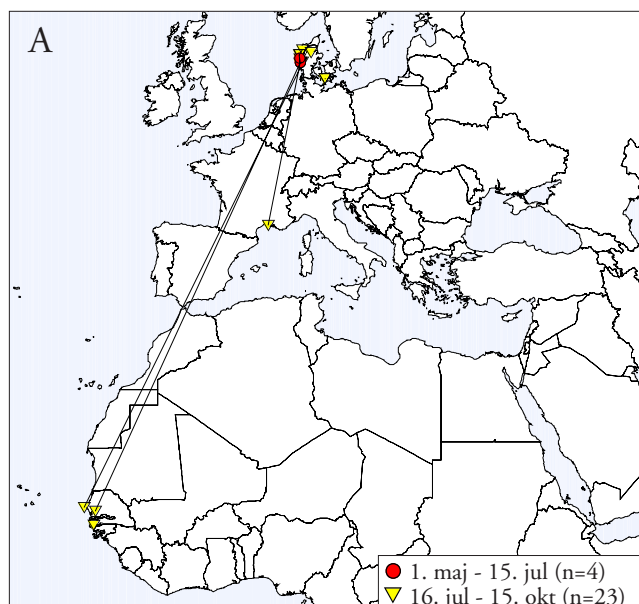

Fig. 5. Genmeldinger fra A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af stor kobbersneppe ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte træk. Recoveries during A) the breeding season and autumn and B) winter and spring of black-tailed godwit ringed in Denmark. Lines on map A indicate direct migration.

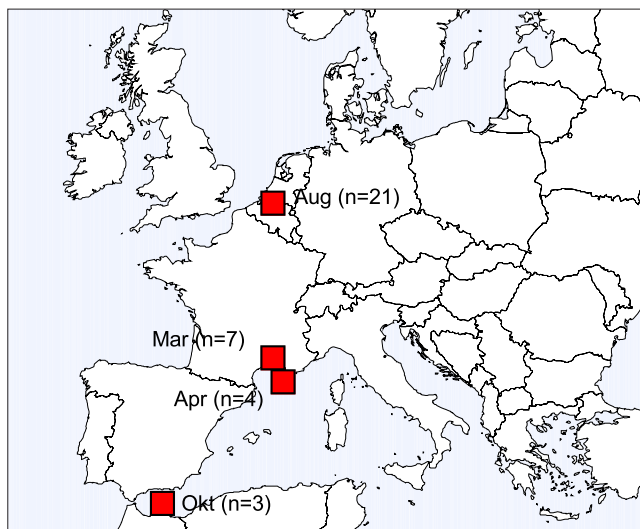

Fig. 6. Månedlige gennemsnitspositioner for stor kobbersneppe ringmærket i Danmark. *Monthly mean positions of black-tailed godwit ringed in Denmark.*

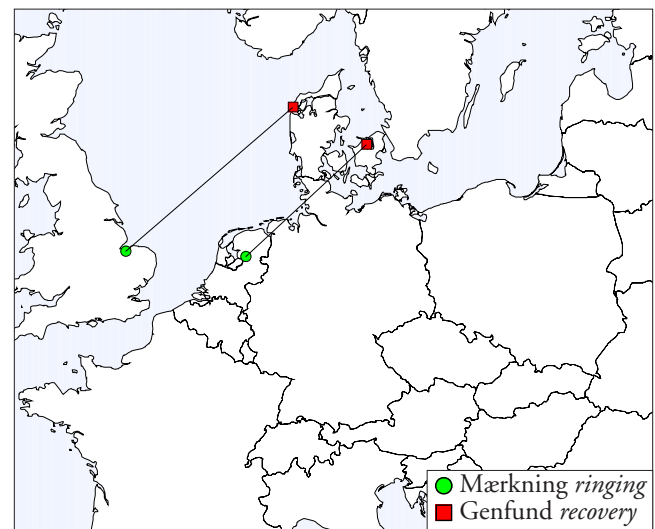

Fig. 7. Mærkningslokaliteter forbundet til genfundlokaliteter for stor kobbersneppe ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=2). *Ringing locations connected to recovery sites of black-tailed godwit ringed abroad and recovered in Denmark (n=2).*

ket ungfugl blev således genfundet 20. august 1933 i Camargue i Sydfrankrig og en anden i Senegal 5. oktober 1958.

Fra vinterperioden (fig. 5B) er der ét genfund i Senegal samt genfund i hhv. Frankrig, Spanien, Portugal, Italien og Marokko, alle fra slutningen af oktober og starten af november. Det er muligt at disse fugle endnu ikke havde nået målet for deres træk. De fleste af vintergenfundene i Europa er af fugle, der er ældre end første leveår, og ungfuglenes vintergennemsnit er derfor sydligere end de ældre fugles ($P < 0,05$). Genfundene fra forårsperioden (fig. 5B) tyder på, at de store kobbersnepper trækker retur over en bredere front end om efteråret. Ligesom om efteråret trækker en del fugle via Spanien og Frankrig, mens andre trækker via Italien, hvorfra der ikke foreligger efterårsgenfund. Fordelingen af genfundene i forårs månederne med syv genfund i Norditalien tyder på, at en stor del

af den danske bestand benytter denne rute på returtrækket. I marts og april er gennemsnitspositionen for genfundene i Sydfrankrig (fig. 6), og det tidligste genfund fra Danmark er fra midten af maj. Tåning (1941) skriver, at flertallet af ynglefuglene i 1930'erne indfinder sig på Tipperne i slutningen af april, hvorimod observationer fra 1970'erne og 1980'erne viser en gennemsnitlig ankomstdato i midten af marts (Meltotte 1987, Thorup 1998).

Kun én af de ringmærkede kobbersnepper er hjemvendt som etårig, mens fire er genfundet i Danmark som toårige. Dette antyder, at en del af de danske fugle tilbringer deres første sommer – hvor de ikke er kønsmodne – i vinterkvarteret (se også Preuss 1976). Efter denne oversomring under sydligere himmelstrøg er flere vendt tilbage til lokaliteten, hvor de blev ringmærket som unger. En ungemærket fugl fra Holland er genfundet på Sjælland i juli, 15 år efter mærkningen, men udvekslingen med den store hollandske bestand synes at være begrænset.

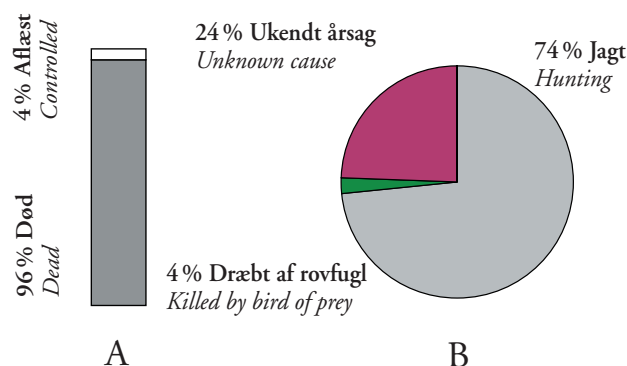

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=47) og B) dødsårsager (n=45) for stor kobbersneppe ringmærket i Danmark. *A) Cause of recovery (n=47) and B) cause of death (n=45) of black-tailed godwit ringed in Denmark.*

Genmeldings- og dødsårsager

Størstedelen af de gemeldte kobbersnepper er indrapporteret som døde (fig. 8A). Den primære dødsårsag er jagt (fig. 8B). I Danmark var der til og med 1982 jagttid på stor kobbersneppe (fra 1. august). De gemeldte fugle er nedlagt i perioden 1928 til 1977 i hhv. Danmark (19), Italien (5), Frankrig (5), Spanien (2), Portugal (1) og Senegal (1). En fugl i sin første levemåned er rapporteret dræbt af en rovfugl. Den hidtil længstlevende danskmærkede kobbersneppe blev skudt i Vestfrankrig 6 år og 4 mdr. efter, at den blev ringmærket som unge.

English summary

In Denmark the black-tailed godwit breeds in western Jutland, in the Limfjord area and more scattered in eastern Denmark. The population is estimated at 600–800 breeding pairs.

The first black-tailed godwit was ringed in 1910, with most ringed in the 1930s. The recovered birds were all ringed in May–June and are probably all Danish birds.

Black-tailed godwits leave Denmark in July–August; the last was recovered in Denmark on 16 August. The migration is directed SSW to SW. During autumn Danish birds

have been recovered in southern France and Senegal. The first ringed bird to be recovered in Senegal was found on 4 August. During winter birds have been found in Senegal and southern Europe. The spring migration seems to be more broad-fronted than the autumn migration, with recoveries from Morocco in the west to Italy in the east. Black-tailed godwits return to their breeding sites in mid-March. Only one bird was recovered in Denmark as a one-year-old, which might indicate that many spend the first summer further south.